

Soạn bài Luyện tập đưa yếu tố biểu cảm vào bài văn nghị luận

I. Chuẩn bị ở nhà

Lập dàn ý các luận điểm và luận cứ cần thiết cho đề bài: "Sự bổ ích của những chuyến tham quan du lịch đối với học sinh".

Gợi ý trả lời:

Học sinh có thể tham khảo dàn bài sau:

* **Mở bài**

- Tham quan du lịch là một hoạt động ngoại khóa không thể thiếu của học sinh.

* **Thân bài**

- Sự đa dạng của các hoạt động tham quan du lịch

+ Tham quan các địa điểm văn hóa, lịch sử.

+ Du lịch đến các danh lam, thắng cảnh, khu vui chơi.

- Ý nghĩa của tham quan du lịch đối với học sinh

+ Được nghỉ ngơi, giải trí sau thời gian học tập căng thẳng.

+ Được tiếp thu những kiến thức bổ ích thực tế, bổ sung cho kiến thức lí thuyết: lịch sử, địa lí, văn học..

+ Được bồi đắp thêm tình cảm tốt đẹp với quê hương, đất nước.

- Hiện trạng hoạt động tham quan du lịch của học sinh

+ Hoạt động tham gia với nhà trường còn ít ỏi, thiếu đa dạng.

+ Nguyện vọng của các em.

* **Kết bài**

- Nêu mong ước về việc đi tham quan du lịch.

II. Luyện tập trên lớp

Câu 1. Để làm sáng tỏ vấn đề trên, cách sắp xếp các luận điểm theo trình tự dưới đây có hợp lí không? Vì sao? Nên sửa như thế nào?

Soạn bài Luyện tập đưa yếu tố biểu cảm vào bài văn nghị luận

- a) Những chuyến tham quan, du lịch giúp ta hiểu biết nhiều hơn và yêu mến hơn vẻ đẹp của thiên nhiên, của quê hương đất nước.
- b) Những chuyến tham quan, du lịch mang lại cho ta nhiều bài học có thể chưa có trong sách vở.
- c) Những chuyến tham quan, du lịch khiến ta hiểu cụ thể hơn, sâu hơn những điều được học trong nhà trường.
- d) Những chuyến tham quan, du lịch đem đến cho ta thật nhiều niềm vui.
- e) Những chuyến tham quan, du lịch giúp ta tăng cường sức khỏe.

Trả lời:

Cách sắp xếp các luận điểm còn lộn xộn, chưa thật hợp lí. Đây là chỉ là sự liệt kê luận điểm, chưa phải là sự sắp xếp luận điểm. Hơn nữa, các luận điểm này chưa thể hiện rõ đâu là luận điểm chính (ý lớn), đâu là luận điểm phụ (ý nhỏ). Có thể sắp xếp các ý đã có trong bài tập lại và đưa thêm một số nội dung để lập thành một dàn bài với những nội dung lớn như sau.

* *Mở bài*

Nêu vấn đề cần bàn bạc: ích lợi của những chuyến tham quan, du lịch đối với học sinh

* *Thân bài*

Nêu những luận điểm và lập luận để khẳng định những lợi ích của tham quan, du lịch. Cụ thể :

- Mở rộng tầm hiểu biết cho mỗi cá nhân

+ Hiểu cụ thể hơn, sâu hơn những điều được học trong nhà trường.

+ Hơn thế nữa, tham quan, du lịch còn giúp ta hiểu được cả những điều chưa được nói đến trong sách vở, chưa được nghe các thầy cô giáo giảng dạy trên lớp.

- Bồi dưỡng về tình cảm

+ Hiểu và yêu mến hơn vẻ đẹp của thiên nhiên, quê hương đất nước.

+ Hiểu và yêu hơn những vẻ đẹp của lao động sáng tạo.

Soạn bài Luyện tập đưa yếu tố biểu cảm vào bài văn nghị luận

+ Nhận rõ trách nhiệm của mình trong việc bảo vệ danh lam thắng cảnh của quê hương, đất nước cũng như nhiệm vụ của bản thân mình trong việc giữ gìn bản sắc văn hoá và truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

- Là hình thức vui chơi giải trí bổ ích

+ Tham quan, du lịch là một trong những hình thức thư giãn, vui chơi giải trí đem lại nhiều niềm vui cho mọi người

+ Giảm bớt sự căng thẳng sau những ngày học tập vất vả.

+ Là điều kiện để các bạn trong lớp sống gần gũi, thông cảm và gắn bó với nhau hơn.

- Tăng cường sức khoẻ cho mọi người

* **Kết bài**

Khẳng định những ích lợi to lớn của tham quan và du lịch đối với học sinh nói chung và đối với bản thân nói riêng.

Câu 2. Hãy trình bày các luận điểm đó cho có sức truyền cảm bằng việc thực hiện các bài tập sau:

a) Tham khảo đoạn văn sau và tìm những gợi ý cho em về việc đưa yếu tố biểu cảm vào trong bài văn nghị luận.

Biết bao hứng thú khác nhau ta tập hợp được nhờ cách ngao du thú vị ấy, không kể sức khoẻ được tăng cường, tinh khí trở nên vui vẻ. Tôi thường thấy những kẻ ngồi trong các cỗ xe tốt chạy rất êm nhưng mơ màng, buồn bã, cúi kính hoặc đau khổ; những người đi bộ lại luôn luôn vui vẻ, khoan khoái và hài lòng với tất cả. Ta hân hoan biết bao khi về gần đến nhà! Một bữa cơm đạm bạc mà sao có vẻ ngon lành thế! Ta thích thú biết bao khi lai ngồi vào bàn ăn! Ta ngủ ngon giấc biết bao trong một cái giường tôi tàn!

(Ru-xô, *Đi bộ ngao du*)

b) Nếu phải trình bày luận điểm "Những chuyến tham quan, du lịch đem đến cho ta thật nhiều niềm vui", hãy cho biết:

- Luận điểm ấy gợi cho em cảm xúc gì?

- Theo em, đoạn nghị luận dưới đây đã thể hiện được hết cảm xúc ấy chưa?

Không chỉ tăng cường sức mạnh thể chất, những chuyến tham quan, du lịch còn đem lại cho ta rất nhiều niềm vui sướng trong tâm hồn. Chắc các bạn vẫn chưa quên lần cả lớp

Soạn bài Luyện tập đưa yếu tố biểu cảm vào bài văn nghị luận

đến tham quan vịnh Hạ Long. Hôm ấy không ai trong chúng ta kìm nổi một tiếng reo, khi sau một chặng đường dài, chợt thấy trải ra trước mắt cả một cảnh trời biển, núi non mênh mông, kì thú. Tôi nhớ hôm trước bạn Lê Quyên còn đang âu sầu vì bị cô giáo phê bình. Tôi để ý thấy Lê Quyên lúc đầu vẫn lặng lẽ, nhưng nét mặt bạn cứ rạng rỡ dần lên trước cảnh nước biếc non xanh. Nỗi buồn kia đã tan đi hẳn, như có một phép màu. Niềm sung sướng ấy không thể có khi chúng ta suốt năm chỉ quanh quẩn trong căn nhà, nơi góc phố hay trên con đường mòn quen thuộc.

Trả lời:

a) Trong đoạn văn *Đi bộ ngao du*, sau khi nêu ý chính (“*Biết bao hứng thú khác nhau ta tập hợp được nhờ cách ngao du ấy*”), Ru-xô đã vận dụng cả hai phương thức trực tiếp và gián tiếp để đưa các yếu tố biểu cảm vào bài:

- Gián tiếp: nêu các yếu tố đối lập (ngồi trong cỗ xe tốt, chạy rất êm >> đi bộ, luôn vui vẻ, khoan khoái).

- Trực tiếp biểu lộ cảm xúc qua các cụm từ: *Ta hân hoan biết bao, ta sung sướng biết bao, Một bữa cơm đạm bạc mà sao có vẻ ngon lành thế!...*

b) Luận điểm “*Những chuyến tham quan, du lịch đem đến cho ta nhiều niềm vui*” có thể gợi cho chúng ta nhiều cảm xúc:

- Muốn được hít thở bầu không khí thoáng đãng, trong lành.

- Muốn được khám phá thới giới tự nhiên, xã hội, tìm hiểu những vẻ đẹp của quê hương, đất nước, con người.

- Niềm vui được hoà nhập với thiên nhiên, xã hội.

- Khát vọng cống hiến cho Tổ quốc nhiều hơn...

Trong đoạn trích (SGK, tr.109), những cảm xúc được thể hiện khá rõ qua nhiều thủ pháp, nổi bật lên trong đó là những thủ pháp miêu tả, kể chuyện được đan xen, phối hợp với một giọng văn nhẹ nhàng nhưng khá truyền cảm.

Tuy vậy, khi viết văn, mỗi người có một giọng điệu, một cách viết riêng. Bởi vậy, hoàn toàn có thể thêm vào các yếu tố biểu cảm, thậm chí thay đổi trật tự các câu văn cho phù hợp với cách cảm, cách nghĩ của mình.

Câu 3. Theo trình tự luyện tập trên lớp, hãy tiếp tục tập đưa yếu tố biểu cảm vào bài văn được viết theo đề bài: “*Chứng minh rằng nhiều bài thơ em đã học như *Cảnh khuya* của Chủ tịch Hồ Chí Minh, *Khi con tu hú* của Tố Hữu, *Quê hương* của Tế Hanh,... đều biểu hiện rõ tình cảm thiết tha của các nhà thơ đối với thiên nhiên, đất nước*”.

Soạn bài Luyện tập đưa yếu tố biểu cảm vào bài văn nghị luận

Trả lời:

Mỗi bài thơ là mỗi một dòng tâm sự của nhà thơ, là một bức tranh thiên nhiên đẹp được cảm nhận qua cặp mắt tươi non và mỗi bức tranh là một nét chấm phá riêng, nhưng luôn thể hiện được tình cảm đối với thiên nhiên của tác giả, và đặc biệt hơn, đó là tình cảm đối với quê hương sâu đậm ẩn chứa trong mỗi tác phẩm, qua những hình ảnh thiên nhiên.

Tiếng suối trong như tiếng hát xa

Trăng lồng cổ thụ bóng lồng hoa.

(*Cảnh khuya*)

Tiếng suối, ánh trăng, bóng lồng hoa, ngập tràn trong thơ Bác là những hình ảnh thiên nhiên tươi đẹp, cảm nhận dưới con mắt của một con người lạc quan, và ẩn dưới đó là một tinh thần yêu nước: "Chưa ngủ vì lo nỗi nước nhà".

"*Muốn đạp tan phòng hè ôi*" - Người tù cách mạng muốn thoát khỏi cái cảnh tù túng, đi đến với tự do, muốn sống để chiến đấu vì Tổ quốc, bởi qua sự ngọt ngào trong cảnh tù túng, nhưng đâu chỉ có cái cảm giác ngọt ngào muốn đạp tan phòng, trước đó là một tâm hồn cảm với thiên nhiên, yêu thiên nhiên và mượn tiếng tu hú để nói lên nỗi lòng mình - người chiến sĩ cách mạng.

Và hiện lên là chất muối nồng mặn trong từng câu của *Quê hương* - Tế Hanh yêu quê, nhớ đến từng hình ảnh con người vùng biển chắt phác, tình cảm quê hương thấm dần trong lòng nhà thơ, và giờ đây ta cảm nhận được vương vấn đâu đây trong thơ tế Hanh là chất muối mặn nồng tình người dân vùng biển.

Luôn là thiên nhiên, và luôn là tình yêu quê hương đất nước - đó là chủ đề luôn mới trong mỗi bài thơ được viết nên.